Neuvotteleva virkamies Timo Annala

12.2.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
hallinto- ja turvallisuusjaosto

Kuuleminen sotilasvarusteiden verovähennysoikeutta koskevasta selvityksestä

Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa teemasta reserviläisten varusteiden verovapaus; selvitys ja jatkotoimet. Lausuntonani esitän seuraavaa.

Valtiovarainministeriön selvitys

Hallitusohjelma sisältää kirjauksen, jonka mukaan selvitetään sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden, tarvikkeiden ja aseiden verovähennysoikeuden luomista, siltä osin kuin ne soveltuvat kriisiajan käyttöön ja ovat yhteensopivia Puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämän maanpuolustuskoulutuksen vaatimusten kanssa.

Hallitusohjelman mukainen selvitys toteutettiin valtiovarainministeriössä osana henkilöiden tuloverotusta ja eräitä muita verotusta koskevia muutoksia selvittävää hanketta (VM115:00/2023), jonka tehtävänä on tuottaa hallitusohjelmassa päätettyjä selvityksiä hallituksen erikseen linjaaman aikataulun mukaisesti.

Sotilasvarusteiden verovähennysoikeutta koskeva selvitys käynnistettiin syksyllä 2023. Marraskuussa aiheesta järjestettiin kuulemistilaisuus, jossa olivat kuultavina puolustusministeriö, sisäministeriö, Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) ja Reserviläisliitto ry. Selvityksen aikana keskusteltiin myös Puolustusvoimien asiantuntijoiden kanssa sotilaskäyttöön soveltuvien varusteiden määrittelyyn liittyvistä kysymyksistä sekä Verohallinnon asiantuntijoiden kanssa erityisesti verotuksen toimeenpanoon ja vähennyksen tekniseen toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä. Lisäksi puolustusministeriö toimitti valtiovarainministeriölle 3.4.2024 päivätyn erillisen muistion, jossa ministeriö on tuonut esiin näkemyksiä muun muassa vähennyskelpoisten varusteiden määrittämisestä ja vähennyksen käytännön toteutuksesta.

Hallitusohjelman mukainen selvitys valmistui ja julkaistiin 26.4.2024. Selvitysmuistio taustamateriaaleineen ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa https://vm.fi/hanke?tunnus=VM115:00/2023.

Valtiovarainministeriössä ei ole käynnissä asiaan liittyvää jatkovalmistelua.

Selvityksessä tehtyjä havaintoja

Selvityksessä arvioitiin sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuutta maanpuolustuksen näkökulmasta sekä verojärjestelmän ja verotuksen toimeenpanon näkökulmasta. Lisäksi selvityksessä käsiteltiin muun muassa vähennyskelpoisten varusteiden määritelmää ja vähennyksen toteutettavuutta sekä arvoitiin vähennyskelpoisuuden taloudellisia ja hallinnollisia vaikutuksia.

Maanpuolustuksen näkökulma

Maanpuolustuksen näkökulmasta asiassa havaittiin positiivisia näkökohtia. Verovähennysoikeus voisi muun muassa kannustaa nimenomaan tarkoituksenmukaisten ja kunnollisten omien varusteiden hankintaan. Omat varusteet todennäköisesti lisäisivät vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa harrastavien reserviläisien motivaatiota ja sitoutumista toimintaan, millä voidaan nähdä olevan maanpuolustuksen näkökulmasta positiivisia vaikutuksia.

Verojärjestelmän ja verotuksen toimeenpanon näkökulma

Verojärjestelmän ja verotuksen toimeenpanon näkökulmasta tämän tyyppistä verovähennystä puolestaan ei pidetty perusteltuna. Kyse olisi elantomenojen vähentämisestä verotuksesta ja näin ollen uudesta verotuesta. Erilaiset verotuet monimutkaistavat verojärjestelmää ja ne ovat ongelmallisia verojärjestelmän perusperiaatteiden sekä toimeenpanon kannalta. Verotuet ovat ongelmallisia myös julkisen talouden näkökulmasta, koska niiden määrälle ei voida asettaa mitään tiettyä kiinteää määrärahaa, vaan vähennys myönnetään kaikille ehdot täyttäville henkilöille. Näin ollen verotukien vaikutuksia julkiseen talouteen on vaikea arvioida etukäteen. Verovähennys ei välttämättä olisi myöskään tehokkain tapa kohdentaa julkista tukea haluttuun tarkoitukseen.

Edellytyksiä verovähennykselle

Jos tuki toteutettaisiin verovähennyksenä, sen toteuttamisen ehdottomana edellytyksenä olisi vähennyskelpoisten varusteiden tarkkarajainen määrittäminen puolustushallinnon toimesta ja tämän tiedon tulisi olla julkisesti saatavilla. Varusteet tulisi määritellä siten, että vähennys kohdistuisi nimenomaan sellaisiin varusteisiin, jotka tosiasiallisesti tukevat maanpuolustusta. Puolustusministeriön mukaan esimerkiksi vaatteet, jalkineet ja majoitusvälineet olisi perusteltua rajata pois vähennykseen oikeuttavien varusteiden määritelmästä. Myöskään aseiden verovähennykselle ei nähty perusteita.

Vähennyksen toteuttaminen edellyttäisi myös, että tieto kuulumisesta reserviin sekä muut vähennyksen toteuttamiseksi tarvittavat tiedot saataisiin Verohallinnolle sähköisessä muodossa suoraan Puolustusvoimilta. Käytännössä tämä edellyttäisi sitä, että Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin, josta tiedot voitaisiin siirtää sähköisesti Verohallinnolle verovähennyksen perusteeksi. Menetelmän tulisi olla kilpailuneutraali eli esimerkiksi suomalaisia

varustetuottajia ei saisi suosia suhteessa muihin Euroopan talousalueella sijaitseviin yrityksiin nähden.

Henkilöiden omaan ilmoitukseen perustuva vähennys ei soveltuisi verotuksen nykyiseen toimeenpanoympäristöön. Omaan ilmoitukseen perustuvan vähennyksen valvonta olisi myös käytännössä hyvin vaikeaa.

Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Selvityksessä pyrittiin arvioimaan myös sotilasvarusteiden vähennyskelpoisuuden vaikutuksia verotuloihin. Verotuottovaikutuksista voidaan kuitenkin esittää vain karkeita suuruusluokka-arvioita. Riippuen hankittujen varusteiden hinnoista ja määristä, vähennyskelpoisuuden verotuottoja vähentävä vaikutus voisi vaihdella muutamasta miljoonasta jopa kymmeniin miljooniin euroihin. Verotuottovaikutusta olisi mahdollista rajata asettamalla vähennyskelpoisille kustannuksille enimmäismäärä. Tällöinkään vähennyskelpoisuuden verotuottovaikutusta ei pystyttäisi etukäteen määräämään, koska lopullinen vaikutus olisi riippuvainen muun muassa vähennyskelpoisuutta hyödyntävien henkilöiden lukumäärästä sekä heidän veroprosenteistaan.

Verovähennysoikeus lisäisi hallinnollista taakkaa ja kustannuksia Verohallinnossa ja Puolustusvoimissa. Muutos edellyttäisi lisämäärärahojen myöntämistä, joiden määrä riippuisi toteutustavasta. Verohallinnon tulisi luoda järjestelmiin uusi vähennys, minkä lisäksi vaikutuksia tulisi muun muassa henkilötyökustannuksiin, verotustyöhön, ohjaukseen ja neuvontaan. Puolustusvoimien tulisi luoda erillinen merkintämenetelmä reserviläisten hankkimien varusteiden saamiseksi Puolustusvoimien ylläpitämään rekisteriin. Lisäksi sotilasvarusteiden verovähennysoikeus edellyttäisi vähennyskelpoisten varusteiden tarkkarajaista määrittämistä puolustusvoimien toimesta sekä vähennyksen perusteita koskevien tietojen välittämistä sähköisesti Verohallinnolle. Puolustusvoimilta saatavaan vuosi-ilmoitukseen perustuva vähennys edellyttäisi sitä koskevien järjestelmien ja menetelmien käyttöönottoa.

Lopuksi

Selvityksen perustella sotilasvarusteiden verovähennysoikeutta ei pidetty perusteltuna verojärjestelmän näkökulmasta eikä tuen toimeenpano olisi ongelmatonta. Vähennys myös alentaisi verotuloja määrällä, jonka suuruutta olisi vaikea arvioida etukäteen. Tätä ei voida pitää perusteltuna julkisen talouden näkökulmasta. Selvityksessä ei edellä mainituista syistä puollettu verovähennysoikeuden jatkovalmistelua.

Jos omien sotilasvarusteiden hankintaan päätettäisiin kohdentaa taloudellista tukea, tuen toteuttaminen verotuksen kautta ei tulisi olla automaattinen lähtökohta, vaan asiaan tulisi löytää taloudellisesti, hallinnollisesti ja tässä tapauksessa myös maanpuolustuksellisesti tarkoituksenmukaisin keino toteuttaa yhteiskunnan myöntämä tuki.